

ВІДГУК

офіційного рецензента кандидата економічних наук, доцента
Миронової Ольги Миколаївни
на дисертаційну роботу Ду Ханьюй
«Управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги в умовах
глобалізації»,
подану для здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

У сучасних умовах освіта перестає бути виключно соціальним інститутом і дедалі частіше розглядається як особливий вид послуги, що функціонує в конкурентному середовищі та потребує ефективного управлінського підходу. Зміна парадигми споживання та надання освітніх послуг, зростання ролі цифрових технологій, мобільність споживачів та інтеграція міжнародних освітніх стандартів створюють необхідність переосмислення традиційних моделей функціонування закладів освіти. Формування ефективної бізнес-моделі освітньої послуги вимагає комплексного управління, що враховує не лише економічну доцільність, а й соціальні, культурні та інноваційні фактори. В умовах глобалізації заклади освіти зіштовхуються з необхідністю адаптації до нових ринкових умов, підвищення своєї конкурентоспроможності. Це зумовлює потребу у науковому осмисленні принципів, інструментів та механізмів управління, здатних забезпечити ефективне формування та реалізацію сучасної бізнес-моделі в галузі освіти.

Крім того, актуальність теми зростає у зв'язку з реформуванням національних систем вищої освіти, що проходить у межах інтеграційних процесів, зокрема в європейському освітньому просторі. Для України, яка прагне посилити міжнародну привабливість власного освітнього продукту та залучити іноземних студентів, питання формування конкурентної бізнес-моделі освітньої послуги набуває стратегічного значення. Дисертаційне дослідження, спрямоване на виявлення закономірностей та специфіки управління такими процесами, є надзвичайно своєчасним і значущим як у теоретичному, так і у практичному контексті. Таким чином, дослідження проблематики управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги в умовах глобалізації є важливим для розвитку ефективних управлінських стратегій у сфері освіти, сприяє

гармонізації інтересів усіх учасників освітнього процесу та підвищує адаптивність освітніх організацій до мінливого середовища.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок про актуальність теми дисертаційного дослідження Ду Ханьюй.

2. Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами

Затребуваність тематики дослідження, що обрана здобувачем, підтверджується зв'язком дисертаційної роботи з науковими дослідженнями, які проводились Харківського національного університету радіоелектроніки за науково-дослідною темою «Організаційно-економічне забезпечення інноваційного розвитку та економічної безпеки суб'єктів господарювання» (номер державної реєстрації 0122U000510), за якою автором дисертації було визначено сутність і місце бізнес-освіти в системі освітніх послуг (довідка № 50.03/19-32 від 09.01.2025 р.).

Таким чином, тематика дисертаційної роботи Ду Ханьюй є актуальною, має науково-теоретичну та практичну цінність і відповідає пріоритетним напрямкам наукових досліджень.

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, одержаних результатів, висновків та розроблених рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних та спеціальних методів дослідження, таких як морфологічний аналіз, бібліографічний аналіз, порівняння, узагальнення, аналіз та синтез, статистичний аналіз, графічний метод, опитування; проведенням у роботі ґрунтовним аналізом праць вітчизняних та зарубіжних вчених за напрямом дослідження; опрацюванням значного обсягу аналітичних даних щодо готовності працівників підприємств до впровадження організаційних трансформацій, отриманих в результаті опитування; апробацією результатів дослідження на міжнародних науково-практичних конференціях та у публікаціях.

Мета дисертації відповідає обраній темі роботи. Об'єкт і предмет дослідження визначені коректно. Зміст сформульованих наукових завдань логічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття обраної теми дисертаційної роботи та досягнення поставленої мети. Наукові положення, висновки та рекомендації, що знайшли відображення у дисертації

Ду Ханьюй, повною мірою є обґрунтованими та достовірними, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи. Здобувачем проведене докладне вивчення, аналіз та узагальнення значного обсягу літературних джерел з питань формування бізнес-моделі освітньої послуги в умовах глобалізації.

Робота написана в науковому стилі, їй властива повнота та логічність, системність подання, достатній рівень обґрунтованості і достовірності, наукова новизна. Її логічна структура відповідає меті, яка розкрита завдяки вирішенню поставлених завдань, що дозволило отримати результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Все викладене вище свідчить на користь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладені у дисертації Ду Ханьюй.

4. Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукова новизна результатів дослідження полягає в узагальненні та розвитку теоретичних положень, розробленні методичних підходів, а також практичних рекомендацій щодо управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги в умовах глобалізації.

Найбільш суттєвими результатами, що розкривають наукову новизну дисертації, є такі:

1. Вперше сформульовано визначення поняття «бізнес-модель освітньої послуги», яке включає економічні механізми, інноваційні технології, бізнес-процеси, споживачів і ціннісно орієнтовану освітню діяльність. Запропоноване тлумачення базується на синтезі економічного, інноваційного, процесного, ціннісного та структурного підходів. Такий підхід забезпечує здатність бізнес-моделі освітньої послуги відповідати потребам студентів, роботодавців і суспільства в умовах цифрової трансформації та глобальної конкуренції (с. 55–57).

2. Удосконалено методичний підхід до оцінювання значущості факторів глобалізації, які впливають на формування бізнес-моделі освітньої послуги. Запропоновано систему ранжування факторів, яка, на відміну від існуючих методик, враховує соціально-економічні, культурні та технологічні трансформації в окремих країнах, зокрема в Україні та Китаї (с. 123–145).

3. Розроблено методичний підхід до управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги, заснований на процесному підході (с. 165–179).

Запропонований підхід враховує ключові вектори глобалізації – діджиталізацію, цифровізацію та персоналізацію – та передбачає ідентифікацію бізнес-процесів, визначення ланцюга створення цінності освітньої послуги та її інтеграцію з елементами бізнес-моделі.

4. Подальшого розвитку набули уявлення про характерні риси бізнес-освіти як виду освітньої послуги. У дисертації запропоновано деталізовану класифікацію освітніх послуг за низкою ознак: формою отримання освіти, структурними компонентами системи освіти, формою оплати, ступенем організованості та офіційності, форматом, суб'єктами надання, цільовою аудиторією і термінами реалізації (с. 34–43).

5. Уточнено та систематизовано типологію бізнес-моделей освітніх послуг, яка охоплює три основні групи: традиційні, електронні (digital) та змішані (гібридні). Для кожної групи обґрунтовано відповідні види бізнес-моделей, що дозволяє суб'єктам освітньої діяльності обирати найдоцільнішу модель з урахуванням впровадження цифрових технологій і посилення комерціалізації освітньої сфери (с. 59–70).

6. Теоретичні положення формування бізнес-моделі освітньої послуги отримали подальший розвиток шляхом уточнення категоріального апарату (с. 28–34) та визначення типу і структури самої моделі (с. 156–160). Запропонована структура тісно пов'язана з бізнес-процесами надання освітніх послуг і враховує фактори глобалізації, що дало змогу сформувати бізнес-модель, адекватну сучасним викликам глобального освітнього середовища.

Отже, результати дисертаційної роботи Ду Ханьюй містять наукову новизну, характеризуються глибиною змісту та коректністю формулювання пропозицій щодо їх практичного використання.

5. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати і висновки роботи опубліковано у 8 наукових працях, серед яких: 3 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 одноосібний розділ в колективній монографії, 4 тез доповідей і матеріалів конференцій.

Перелік опублікованих статей та тез доповідей дозволяє констатувати, що Ду Ханьюй виконав вимоги пунктів 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44. На підставі зазначеного апробацію результатів дисертації Ду Ханьюй слід вважати достатньою.

6. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що розроблені методичні рекомендації з управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги в умовах глобалізації можуть бути впроваджені у діяльність вітчизняних і іноземних організацій. Це сприятиме підвищенню загальної ефективності роботи організації та вдосконаленню системи стратегічного управління.

Практична значущість дослідження підтверджується матеріалами про впровадження її результатів. Розробки дисертанта мають практичну цінність, що підтверджується їх застосуванням у діяльності українських та іноземних підприємств, зокрема: у діяльність ТОВ «Центр міжнародної освіти «ИНЖЕК» (довідка № 0/1765-1 від 23.12.2024 року) впроваджено рекомендації щодо переліку і формату освітніх послуг, а також компонентів бізнес-моделі освітньої послуги з врахуванням факторів глобалізації і тенденцій розвитку бізнес-освіти в Україні та Китаї; Hubei Hanyue Education Consulting Co., Ltd. прийнято до впровадження підходи щодо формування бізнес-моделі освітніх послуг (довідка від 23.10.2024 року).

Основні теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи використані для забезпечення освітнього процесу на кафедрі менеджменту, бізнесу і адміністрування Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця при викладанні дисципліни «Управління стартап-проектами» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня здобуття вищої освіти (довідка № 24/86-34-95 від 17.12.2024 року).

7. Академічна доброчесність

Аналіз дисертаційної роботи Ду Ханьюй підтвердив відсутність будь-яких проявів академічного плагіату, фальсифікації або фабрикації. Дослідження не виявило жодних порушень академічної доброчесності, що підтверджено результатами перевірки за допомогою спеціальних програмних засобів.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Розробка теоретичних положень, практичних рекомендацій, методичних підходів, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій викладена на достатньо високому рівні та в цілому заслуговує на позитивну оцінку. У той же час, потрібно зауважити, що деякі положення викликають наукову дискусію:

1. Узагальнена дисертантом класифікація освітніх послуг має науковий інтерес (рис. 1.2, с. 37), але доцільно було б ще розглянути види освітніх послуг за секторами освіти (професійна освіта, STEM, тощо) чи галузями знань.

2. У підрозділі 1.3 дисертантом досліджено і визначено ключові фактори глобалізації в сфері освіти, серед яких найбільш популярними на думку науковців є цифровізація і діджиталізація (рис. 1.11, с. 77). Слід було б більш детально пояснити різницю між цими факторами, адже вони можуть сприйматись, як синоніми.

3. Дисертантом досліджені та узагальнені бізнес-моделі EdTech (с. 79-82), але в частині апробації результатів дисертаційного дослідження бракує пояснень особливостей впровадження EdTech-рішень у традиційні освітні бізнес-моделі?

4. Порівняльний аналіз розвитку бізнес-освіти в Україні та Китаї, який представлений у другому розділі дисертаційної роботи (с. 85-106), подано загально, без достатньої кількості статистичних і фактологічних аргументів.

5. В дисертаційному дослідженні дістала подальшого розвитку структура бізнес-моделі освітньої послуги, яка представлена чотирма компонентами – ціннісна пропозиція, споживачі, створення цінності, модель прибутку освітньої послуги (с. 156-160). Проте не досить повно представлено механізми монетизації освітніх послуг, які є ключовими для ефективності бізнес-моделі.

Викладені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки теоретичного рівня та практичної значущості результатів дослідження Ду Ханьюй.

9. Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам

На підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що дисертаційна робота Ду Ханьюй на тему «Управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги в умовах глобалізації» є завершеним науковим дослідженням, кваліфікаційною науковою працею, яка виконана на належних теоретичному та методичному рівнях. У роботі отримано нові науково обґрунтовані результати,

що у сукупності вирішують важливе наукове завдання щодо розвитку теоретико-методичного забезпечення та розробці практичних рекомендацій щодо управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги в умовах глобалізації.

Структура та обсяг дисертаційної роботи відповідають встановленим вимогам. Зміст дисертації відповідає поставленій меті та завданням, які повною мірою вирішені в процесі дослідження. Основні положення дисертаційної роботи, які виносяться на захист, містять елементи наукової новизни.

Враховуючи вищезазначене вважаю, що дисертаційна робота Ду Ханьюй «Управління формуванням бізнес-моделі освітньої послуги в умовах глобалізації» відповідає всім вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Вимоги, що містяться в пунктах 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, що затверджений Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44, повністю виконані. Автор дисертації, Ду Ханьюй, заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора філософії у галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
бізнесу і адміністрування
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця

Ольга МИРОНОВА

Підпис засвідчую:

Вчений секретар Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця

Оксана ПИСАРЧУК